Kiiski 12.9.2016 193/10/2016

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Viite: Lausuntopyyntö 1.9.2016, määräpäivä 12.9.2016 (kuulemistilaisuus 13.9.2016)

**Asiantuntijalausunto hallituksen esitykseen (HE 98/2016vp) eduskunnalle laeiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain ja tasa-arvovaltuutetusta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.**

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvolautakunta on kutsunut kuultavaksi sekä pyytänyt Kunnalliselta työmarkkinalaitoskelta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä.

Kunnallinen työmarkkinalaitos toteaa seuraavaa:

Kunnallinen työmarkkinalaitos ei vastusta sitä, että tasa-arvovaltuutetulle annetaan mahdollisuus ryhtyä toimenpiteisiin sovinnon aikaansaamiseksi. Kevyemmän, nopeamman ja edullisemman oikeusturvatien käyttämismahdollisuus on lähtökohtaisesti hyvä asia. Laissa ja sen perusteluissa tulee kuitenkin huomioida tässä lausunnossa esitetyt seikat.

Yhdenvertaisuuslain mukaan lain noudattamista työsuhteessa ja julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa sekä työharjoittelussa ja muussa vastaavassa toiminnassa työpaikalla sekä työhönotossa valvovat työsuojeluviranomaiset. Yhdenvertaisuusvaltuutettu voi ryhtyä toimenpiteisiin sovinnon aikaansaamiseksi lain noudattamista koskevissa asioissa, myös työelämään liittyen.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain mukaan tasa-arvovaltuutetun tehtävänä on valvoa lain noudattamista. Hallituksen esityksessä (HE 98/2016) ehdotetaan tasa-arvovaltuutetulle oikeutta ryhtyä toimenpiteisiin sovinnon aikaansaamiseksi, myös työelämään liittyen.

Sovinnon edistäminen työ- ja virkasuhteisiin liittyvissä asioissa soveltuu paremmin yhdenvertaisuusvaltuutetun kuin tasa-arvovaltuutetun tehtäviin, koska yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtäviin ei kuulu yhdenvertaisuuslain noudattamisen valvonta työelämään liittyen. Yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävä työelämään liittyen on ohjaava ja neuvova, koska työsuojelupiirit valvovat yhdenvertaisuuden toteutumista työelämässä.

Sovittelijan rooli on vaativa ja siinä toimivan tulee toimia puolueettomasti suhteessa sovinnon osapuoliin. Sovittelijan puolueettomuus voi vaarantua, jos sovittelijan (tasa-arvovaltuutetun) tehtäviin kuuluu myös valvoa toisen osapuolen toimintaa työelämään liittyvissä asioissa.



**Kunnallinen työmarkkinalaitos**
Toinen linja 14
00530 Helsinki
PL 200, 00101 Helsinki
Puhelin 09 7711
Faksi 09 701 2239
etunimi.sukunimi@kuntatyonantajat.fi
www.kuntatyonantajat.fi

**Kommunala arbetsmarknadsverket**
Andra linjen 14
00530 Helsingfors
PB 200, 00101 Helsingfors
Telefon 09 7711
Fax 09 701 2239
fornamn.efternamn@kommunarbetsgivarna.fi
www.kommunarbetsgivarna.fi

Koska tasa-arvovaltuutetun roolina olisi jatkossa sekä valvoa että toimia sovittelijana, tulee laissa, lain perusteluissa sekä lain soveltamiseen liittyvässä ohjeistuksessa korostaa puolueettomuutta hallituksen esityksessä kirjattua voimakkaammin:

- Sovinnon tarkoitus on olla kokonaissovinto asiassa. Tarkoituksena on, ettei sovinnon kohteena olevassa asiassa ole tarve ryhtyä muihin oikeusturvakeinoihin. Sovittelijan tulee toiminnassaan korostaa näitä seikkoja.

- Työnantajalle tulee kertoa, että työntekijä/viranhaltija voi vaatia tuomioistuimelta hyvitystä, vahingonkorvausta tai rikosoikeudellista seuraamusta.

- Työnantajan tulee sovintoa tehtäessä tietää, ryhtyykö työntekijä/viranhaltija myös muihin oikeusturvakeinoihin.

- Työnantajalle tulee kertoa, että asia voidaan sopia myös siten, ettei mitään korvauksia makseta.

- Asia tulee voida sopia siten, ettei sovinnon yhteydessä todeta työnantajan syyllistyneen syrjintään, vaan kyse on asian sovinnollisesta ratkaisusta (ilman "syyllisiä").

- Tasa-arvolain mukaisen sovinnon kohteena eivät voi olla työ- ja virkaehtosopimusmääräysten tulkintaan liittyvät asiat. Tasa-arvovaltuutetun toimivallan ulkopuolelle rajautuvat työ- ja virkaehtosopimusten tulkintakysymykset, jotka kuuluvat työtuomioistuimen toimivaltaan. Tämä on lausuntokierrosvaiheessa hallituksen esitysluonnoksessa, 19 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa todettu, mutta nyt poistettu hallituksen esityksestä. Selvyyden vuoksi toimivaltajako olisi perusteluasiakirjoissa aiheellista todeta. Tämä tulee ottaa huomioon työelämä- tasa-avovaliokunnan mietinnössä.

Laissa, sen perusteluissa ja lain soveltamiseen liittyvässä ohjeistuksessa tulee tuoda esiin, että tasa-arvovaltuutetun tulee kertoa työnantajalle edellä esitetyt asiat. Lakimuutosta ohjeistettaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota tasa-arvovaltuutetun sovittelutoiminnan puolueettomuuteen ja tasapuolisuuteen sekä valtuutetun osapuoliin kohdistuvaan selvitysvelvollisuuteen.

KUNNALLINEN TYÖMARKKINALAITOS

Anne Kiiski

Työmarkkinalakimies Anne Kiiski